

Тема 2. Правові аспекти діджиталізації суспільно-політичних процесів

1. Світовий досвід підтримки на законодавчому рівні імплементації цифрових технологій в публічне управління

2. Стан розвитку національного законодавства в галузі діджиталізації суспільно-політичних процесів

3. Міністерство цифрової трансформації України як орган формування та реалізації державної політики у сфері діджиталізації суспільно-політичних процесів

1. Світовий досвід підтримки на законодавчому рівні імплементації цифрових технологій в публічне управління

Одним з визначних факторів у вивченні процесу цифрових трансформацій в публічному управлінні є дослідження правового контексту, світових практик провадження цифровізації в систему управління на законодавчому рівні, а також розуміння та розмежування різних рівнів правового регулювання. Законодавство в сфері діджиталізації та правові інструменти, які визначають нормативно-правову базу підпадають під ширшу правову рамку конституційних положень і міжнародного права.

Європейський досвід імплементації цифрових трансформацій у функціонування публічного управління на рівні національних і міжнародних законодавств нараховує понад 30 років напрацювань та сотні нормативно-правових актів. Серед яких варто окремо виділити наступні:

– Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам Ради Європи від 23.02.1999 № R (99) 5 «Про захист недоторканності приватного життя в Інтернеті». Ця рекомендація описує політику, спрямовану на захист конфіденційності користувачів і постачальників послуг Інтернету. Принципи встановлюють відповідальність за всі дії в мережі Інтернет та описують загрози для конфіденційності та захисту приватного життя. Зазначається, що постачальники послуг Інтернет, а також і самі користувачі повинні забезпечувати власний захист і підтримувати зворотній зв'язок. Крім того в документі містяться практичні рекомендації із забезпечення конфіденційності в мережі.

– Конвенція Ради Європи від 23.11.2001 про кіберзлочинність. Цей документ спрямовано на запобігання неправомірному використанню комп'ютерних систем, мереж і даних, шляхом встановлення кримінальної відповідальності за порушення конфіденційності, цілісності і доступності до комп'ютерних систем, мереж і цифрових даних. У Конвенції підкреслюється необхідність надання достатніх повноважень органам влади для ефективної боротьби з цими злочинами шляхом сприяння виявленню, розслідуванню та переслідуванню злочинів на національному та міжнародному рівні. Також, цей вид договору передбачає узгодження оперативного та надійного міжнародного співробітництва у сфері боротьби з кіберзлочинами.

– Міністерська декларація ЄС від 18.11.2009 про електронний уряд (м. Мальме, Швеція). Профільні міністри у сфері цифрового урядування країн ЄС, країн-кандидатів і країн ЗВТ, задекларували прагнення покращити послуги електронного урядування на національному рівні. Висловились за якомога ефективніше реагування на різні потреби громадян та участь третіх сторін у

співпраці з розвитку сфери електронних публічних послуг. В Декларації зацентовано увагу на підвищенні, по-перше, доступності інформації для повторного використання громадянами, по-друге, прозорості процесу надання адміністративних послуг.

– Interoperable Europe Act (Регламент (EU) 2024/903, прийнятий 13 березня 2024 року, набув чинності 11 квітня 2024 року). Мета: забезпечити високий рівень інтероперабельності державного сектору по всьому ЄС. Основні елементи: взаємодія між органами влади на різних рівнях; спільні технологічні, семантичні й організаційні рішення; мульти-канальні цифрові сервісні рішення, що перевищують національні кордони; створення єдиної платформи/порталу (Interoperable Europe Portal) для обміну рішеннями та стандартами. Очікувані вигоди: зменшення адміністративного навантаження для громадян і бізнесу; економія коштів; підвищення якості державних цифрових послуг; пришвидшення надання ключових державних сервісів онлайн.

– Cyber Resilience Act (Регламент (EU) 2024/2847, від 23 жовтня 2024 року). Регламент встановлює горизонтальні вимоги з кіберстійкості для виробів із цифровими компонентами (hardware / software), що можуть бути підключені до мереж або передбачають взаємодію з даними. Наприклад, вимоги щодо оновлень безпеки; звітування про інциденти; передбачення кібер-захищеного дизайну продуктів – все це на рівні закону.

– European Health Data Space (Регламент (EU) 2025/327, від 11 лютого 2025 року, набув чинності 26 березня 2025 року). Передбачає створення єдиного простору електронних медичних даних у ЄС для пацієнтів, дослідників, медичних установ. Забезпечує громадянам контроль над їхніми персональними медичними даними; законодавчо закріплює можливості для вторинного використання даних (для досліджень, інновацій, статистики) з дотриманням етичних стандартів.

– Digital Services Act (DSA) – нові правила ЄС щодо онлайн-платформ, які повністю набули чинності в лютому 2024 року. Регламент передбачає обов'язки платформ щодо боротьби з незаконним контентом, захисту неповнолітніх, прозорості реклами, чіткі правила щодо відповідальності платформ. Це також частина законодавчого інструментарію, що впливає на публічне управління, оскільки регулює відносини між громадянами, бізнесом та онлайн-платформами, які часто використовуються для отримання державних чи суспільних інформаційних послуг.

«Цифровий порядок денний для Європи» (Digital Agenda for Europe), розроблений у рамках стратегічних напрямів «Європа 2020», заклав 13 ключових завдань із показниками, термінами та заходами, серед яких визначальне місце займав захід **2.7.4 «Електронний уряд»**. Первісні цілі та напрями цього заходу лишаються актуальними і логічно еволюціонували в останні роки у рамках нових європейських програм та регламентів:

- Послуги е-уряду мають забезпечувати кращий сервіс для громадян при економічній вигоді для користувача; сучасні акти ЄС підсилюють це зобов'язання стандартами інтероперабельності і правовими гарантіями взаємного визнання сервісів.

- Орієнтир на відкритість та прозорість залишається ключовим – політики ЄС сьогодні поєднують принцип «open by default» з інструментами захисту приватності (GDPR) і правилами відповідальності платформ (DSA).

- Послуги е-уряду документально мають економити кошти й час для держави, громадян і бізнесу; нові регламенти фокусують увагу також на якості і кіберстійкості рішень (щоб економія разом із зручністю не призводили до підвищених ризиків).

- Е-уряд розширює функціонал обробки статистичних даних (зокрема екологічних) – це посилюється ініціативами щодо створення спеціалізованих європейських просторів даних (наприклад, European Health Data Space) з чіткими правилами для вторинного використання даних.

- Усунення розбіжностей між країнами-членами щодо доступності та якості публічних інтернет-послуг тепер доповнене юридично обов'язковими вимогами щодо інтероперабельності та спільних стандартів (Interoperable Europe Act). Це означає, що транснаціональні онлайн-послуги мають опиратися не лише на політики, але й на регламенти, що зобов'язують країни-члени діяти узгоджено.

- Орієнтація на персоналізовані, зручні для користувача послуги залишається, але поряд із цим ЄС та інші юрисдикції законодавчо регулюють використання алгоритмів і ШІ у публічних сервісах (зокрема – через AI Act), щоб персоналізація не шкодила правам і не породжувала дискримінацію.

Таким чином, первісне бачення Digital Agenda (зокрема захід 2.7.4) сьогодні трансформується в набір **юридично зобов'язуючих інструментів**: регуляторів інтероперабельності, кіберстійкості, відповідальності платформ і правил для ШІ. Це створює більш чітку правову інфраструктуру для розгортання транскордонних онлайн-послуг та дозволяє говорити про практичну реалізацію «одноразового подання даних» (once-only) не лише в межах однієї країни, але й між державами-членами.

Глобальні напрями, які популяризуються у публічному управлінні, зберігають свою релевантність; одночасно законодавство останніх років додає конкретні вимоги до деяких із них:

1. **Хмарні технології (Cloud)** – за необхідності відповідають правилам безпеки, сертифікації та інтероперабельності; EU-правила ставлять акцент на безпечних оновленнях і сумісності сервісів.

2. **Національна інфраструктура ІКТ** – сьогодні часто проєктується з урахуванням вимог Interoperable Europe Act і Digital Decade targets (мінімізація фрагментації та забезпечення cross-border взаємодії).

3. **Відкриті дані (Open Data)** – поєднують «open by default» із правилами захисту даних; директиви ЄС щодо відкритих даних і Data Governance / Data Act визначають правові рамки повторного використання.

4. **Служби сумісної взаємодії (API, CMIS та ін.)** – стандарти інтероперабельності тепер отримують регуляторну підтримку та впроваджуються як обов'язкові елементи архітектури державного сектора.

5. **Мобільні додатки та сервіси** – зростає вимога щодо доступності (WCAG) та кібербезпеки; також – обов'язкова інтероперабельність для певних сервісів.

6. **Електронна ідентифікація (eID, Mobile-ID, SmartID)** – регламент eIDAS (оновлення та застосування) забезпечує юридичну силу цифрових підписів і ідентифікації.

7. **Blockchain** – залишається експериментальною/цільовою технологією для деяких застосунків (реєстри, верифікація), але ЄС регулює її застосування в рамках ширших правил (Data Act, AI Act – залежно від застосунку).

8. **Інтернет речей (IoT)** – широко застосовується у «смарт-містах» та екосистемах моніторингу довкілля; Cyber Resilience Act і NIS2 впроваджують вимоги безпеки.

9. **Кібербезпека** – перетворилася на центральний елемент законодавчих ініціатив (NIS2, Cyber Resilience Act) із конкретними обов'язками для постачальників та адміністраторів сервісів.

10. **Інтернет-голосування (e-voting)** – залишається перспективою, але підвищені нормативні вимоги щодо безпеки, верифікації та аудиту гальмують широке впровадження до появи чітких стандартів.

11. **Цифрова грамотність** – залишається критичною передумовою; Digital Decade 2030 встановлює цільові показники зі здібностей громадян та ІКТ-спеціалістів.

Захід повністю присвячений впровадженню смартизації електронного уряду, завдяки якій послуги надаються спираючись на відповідні управлінські процеси та нормативну базу, що сприяє прискореній обробці масивів інформації, полегшують комунікацію з громадянами. Таким чином підвищується якість та ефективність роботи, що призводить до більшої результативності та прозорості роботи ОДВ. Крім того, цей захід покладається на створення електронної взаємодії між ОДВ та бізнес-стейкхолдерами за допомогою е-урядування. Тому для реалізації транскордонних онлайн-сервісів державного управління необхідна адміністративна співпраця. Особливу увагу було приділено впровадженню регулярних електронних закупівель та цифровій персоналізації транскордонних послуг. Також, в заході було запропоновано забезпечити впровадження діджитальних сервісів, пов'язаних із довкіллям – сенсорні мережі для збору статистичних даних. Найважливіша умова успішної імплементації заходу на практиці – це електронні послуги публічного управління, які сумісні за організаційними та технічними параметрами для всіх країн-членів та кандидатів до ЄС. Реалізація цієї мети дасть можливість громадянам реалізовувати всі суспільні потреби в будь-якій із країн-членів ЄС без перешкод.

На основі зарубіжних напрацювань з цифрової трансформації публічного управління та її закріплення на національних рівнях країн ЄС, інших розвинених країнах та міжнародних договорах у цій сфері можна виокремити актуальні напрямки цифровізації у світі та перспективи розвитку цифровізації, що потребуватимуть законодавчого підґрунтя.

Напрямки глобальної цифрової трансформації світового суспільства сьогодні не лише підтримують використання цифрових інструментів, а й інтегрують новітні технології, які змінюють підхід до управління державними системами. Сучасні тенденції у публічному управлінні включають:

1. **Хмарні технології (Cloud Computing).**

Хмарні рішення забезпечують безпечну, масштабовану та диференційовану обробку й зберігання даних у віртуальних сховищах. Сьогодні пріоритет

робиться на **суверенні хмари (sovereign clouds)**, які відповідають вимогам локального законодавства щодо зберігання персональних даних та кібербезпеки.

2. Інтегрована національна ІКТ-інфраструктура.

Сучасні держави розбудовують **єдині цифрові платформи публічних послуг**, що об'єднують електронні кабінети громадян, системи електронних закупівель, онлайн-засідання та хмарні сервіси для взаємодії органів влади.

3. Відкриті дані (Open Data).

Поширюється концепція **data sharing by default**, яка передбачає прозоре та безкоштовне надання публічних даних у машиночитаних форматах. У 2023–2024 рр. ЄС запровадив **Data Spaces** для обміну даними у сферах охорони здоров'я, енергетики, мобільності та публічного управління.

4. Сумісні сервіси та стандарти інтероперабельності.

Використовуються відкриті стандарти (наприклад, **EIF – European Interoperability Framework 2023**), що гарантують взаємодію інформаційних систем різних відомств і країн, включно з транскордонними послугами.

5. Мобільні додатки та омніканальні сервіси.

Розробляються універсальні мобільні рішення, які інтегрують eID, е-послуги та цифрові підписи в один застосунок. У ЄС реалізується **European Digital Identity Wallet**, що дозволяє громадянам взаємодіяти з будь-яким державним сервісом у країнах-членах.

6. Електронна ідентифікація (eID, Mobile-ID, Smart-ID).

Зростає роль **єдиних цифрових ідентичностей**, які забезпечують доступ до публічних послуг, фінансових операцій, електронного голосування. У 2024 р. впроваджуються стандарти eIDAS 2.0, які гарантують взаємне визнання електронних ідентифікацій в ЄС.

7. Blockchain та Web3-рішення.

Блокчейн застосовується не лише для е-голосування й е-петицій, а й для забезпечення прозорості публічних реєстрів, відстеження ланцюгів постачання (supply chain transparency) та захисту цифрових сертифікатів.

8. Інтернет речей (IoT) та смарт-міста.

Розширюється застосування сенсорних мереж для моніторингу довкілля, енергоспоживання, міського транспорту. Поєднання IoT із **edge computing** дає змогу обробляти дані ближче до джерела, що зменшує затримку й підвищує оперативність управлінських рішень.

9. Кібербезпека та кіберстійкість.

В умовах зростання кіберзагроз пріоритетом є **Zero Trust Architecture**, постійний моніторинг систем, розвиток центрів SOC (Security Operations Center) та проведення кібернавчань для держслужбовців.

10. Інтернет-голосування та електронна демократія.

Тривають експерименти із захищеними системами онлайн-голосування на базі блокчейну та біометрії. Головна тенденція – мінімізація ризиків зовнішнього втручання завдяки мультифакторній аутентифікації та криптографічним протоколам.

11. Цифрова грамотність і цифрові компетенції.

Держави інвестують у розвиток **digital skills for public servants**, створюють національні платформи масових онлайн-курсів. ЄС до 2030 року планує досягти 80% цифрової грамотності населення (згідно з Digital Decade Policy Programme).

12. Штучний інтелект (AI) та автоматизація процесів.

AI застосовується для обробки великих даних, прогнозування соціально-економічних тенденцій, персоналізації адмінпослуг. Регламент AI Act (2024) встановлює вимоги до безпечного використання ШІ в публічному секторі.

13. Квантові технології та кіберзахист майбутнього.

Розпочато впровадження пілотних проєктів з квантової криптографії для захисту міждержавних комунікацій, що є стратегічним напрямом цифрової безпеки ЄС.

Отже, аналіз міжнародного досвіду та законодавств ЄС, країн-членів, інших розвинених країн показав, що процес цифрових трансформацій активно проваджується в національні законодавства від початку XXI століття. Актуальними напрямками у сфері впровадження ІКТ в роботу органів ПУ та надання адміністративних послуг є перехід до електронних послуг; систематизація та надання вільного доступу до відкритих даних; створення єдиного діджиталізованого простору в межах держави з перспективою міжнародної співпраці; системи електронної взаємодії та електронного документообігу; використання засобів електронної ідентифікації громадян.

2. Стан розвитку національного законодавства в галузі діджиталізації суспільно-політичних процесів

Стрімке входження суспільства в еру цифрових трансформацій потребує створення вітчизняної нормативно-правової бази у сфері ІТ, що відповідатиме міжнародним вимогам та стандартам. Від часів відновлення незалежності в Україні стала проводитись значна робота щодо практичного впровадження, оволодіння та імплементації діджитальних технологій в систему державного управління. Варто відзначити, що провідною метою цифровізації публічних послуг є переведення та надання адміністративних послуг громадянам державними установами в електронному форматі. Однак, одночасно варто враховувати та захистити на законодавчому рівні інформацію про персональні дані громадян, забезпечити спрощену і доступну процедуру надання цих послуг та захист від кібератак на технічному рівні.

Залежність громадянського суспільства сьогодні від цифрових технологій проявляється через перехід від систем і процесів індустріальної економіки та інформаційного суспільства до цифрової економіки та діджитального суспільства. Ці зміни призводять до появи нових унікальних систем і процесів, які утворюють якісно нову сутність взаємодії.

Центральним органом виконавчої влади, який відповідає за формування та реалізацію державної політики у сфері цифровізації, відкритих даних, національних електронних інформаційних ресурсів, інтероперабельності, впровадження електронних послуг та розвиток цифрової грамотності громадян є Міністерство цифрової трансформації України, що було створено на основі відповідного Державного агентства у 2019 році.

В Україні спостерігається інтенсивний розвиток законодавства в галузі діджиталізації суспільно-політичних процесів, що відображає прагнення держави до побудови "держави у смартфоні" та інтеграції в європейський цифровий простір. Законодавча база постійно оновлюється, проте її розвиток є нерівномірним і супроводжується певними викликами.

Законодавча основа діджиталізації в Україні формувалася поступово, починаючи з 2000-х років. Ключові нормативно-правові акти, що регулюють цю сферу, включають:

- **Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» (2003):** Цей закон заклав основи для визнання юридичної сили електронних документів нарівні з паперовими, що стало фундаментом для впровадження електронного урядування.

- **Закон України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» (2017):** Цей акт регулює питання надання електронних довірчих послуг (е-підпис, е-печатка, е-послуги тощо) та визначає правові засади електронної ідентифікації. Він гармонізований з Регламентом ЄС eIDAS, що є важливим кроком на шляху євроінтеграції.

- **Закон України «Про публічні (електронні публічні) послуги» (2021):** Цей закон закріплює поняття електронних публічних послуг і впроваджує принцип "**paperless**", який забороняє державним органам вимагати паперові документи та інформацію, якщо вони вже є в державних реєстрах.

- **Закон України «Про Національну програму інформатизації» (1998, нова редакція 2022):** Цей закон є рамковим і визначає основні напрямки та завдання державної політики у сфері інформатизації та цифровізації, що є стратегічним документом.

Законодавчі ініціативи в галузі діджиталізації зосереджені на кількох ключових напрямках:

- **Електронне урядування та адміністративні послуги:** Створення правової бази для роботи Єдиного державного вебпорталу електронних послуг "**Дія**" (збір, зберігання, використання та захист персональних даних, що містяться в реєстрах).

- **Діджиталізація суспільно-політичних процесів:** Це включає електронні звернення громадян, петиції, електронні референдуми (хоча це питання ще потребує детального регулювання) та впровадження електронного голосування (наприклад, у студентському самоврядуванні).

- **Кібербезпека та захист персональних даних:** Прийнято Закони України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» (2017) та «Про захист персональних даних» (2010), які є основоположними для захисту цифрових систем та конфіденційності даних громадян.

- **Розвиток цифрової економіки та інновацій:** Уряд схвалив низку стратегічних документів, таких як "**Цифрова адженда України - 2020**" та **Концепція розвитку штучного інтелекту**, які задають вектори розвитку технологій та інновацій.

Законодавча база України в сфері діджиталізації регулює основні питання та напрямки цифрової політики держави, так, у п.1. ст. 17 ЗУ «Про адміністративні послуги» зазначається, що ЄДПАП (Єдиний державний портал адміністративних послуг) – основне офіційне джерело інформації про надання адміністративних послуг в електронній формі, що надаються шляхом використання мережі Інтернет.

ЗУ «Про електронні документи та електронний документообіг» в свою чергу регулює організаційно-правові основи розповсюдження електронних документів та користування системами електронного документообігу.

Окрім вищезазначених законів, заслуговує на увагу ЗУ «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні», який покликаний створити сприятливі умови для ведення інноваційного бізнесу в Україні, розбудови цифрової інфраструктури, залучення інвестицій і талановитих фахівців. Для стимулювання розвитку цифрової економіки документ запроваджує правовий режим «Дія Сіті» та визначає організаційні, правові й фінансові засади його функціонування. Цей правовий режим передбачає спеціальні умови оподаткування, які визначені Податковим кодексом України. Також слід виділити ЗУ «Про публічні електронні реєстри», який встановлює правові, організаційні і фінансові засади створення та функціонування публічних електронних реєстрів. Метою даного закону є утворення єдиної інтероперабельної системи публічних електронних реєстрів для використання в інформаційних системах органів публічної влади при наданні адміністративних послуг.

Підводячи підсумок аналізу вітчизняної нормативно-правової бази щодо розвитку цифрової держави слід зазначити, що в Україні наявне відповідне законодавче забезпечення для побудови цифрового суспільства та цифрової економік в країні. Однак, актуальним питанням на сьогодні є інтеграція України в світовий цифровий простір, відповідно потрібне нормативне врегулювання цих процесів і першочерговим завданням є гармонізація вітчизняного законодавства з правовими нормами Європейського Союзу у сфері цифрових відносин.

Питання цифровізації процесів діяльності органів публічної влади, окремі аспекти формування цифрових компетентностей публічних службовців знайшли відображення у вітчизняних стратегіях розвитку.

Цифровізація сфери публічного управління у стратегічних документах

Назва стратегії, (дата схвалення)	Питання цифровізації сфери публічного управління
Стратегія розвитку інформаційного суспільства України	Стратегія визначає мету, базові принципи, стратегічні цілі розвитку інформаційного суспільства в Україні. Серед основних напрямів в реалізації стратегії виділено: інформаційна інфраструктура, е-освіта, е-культура, е-медицина, е-економіка, еурядування, е-демократія, міжнародне співробітництво
Стратегія сталого розвитку «Україна2020»,	Стратегія передбачає в рамках чотирьох векторів руху (розвитку, безпеки, відповідальності та гордості) реалізацію 62 реформ і програм розвитку держави, серед яких; за вектором безпеки – «Програма електронного урядування»; за вектором відповідальності – децентралізація та реформа державного управління із застосуванням новітніх інформаційно-комунікативних технологій (еурядування); за вектором гордості – «Розвиток інформаційного суспільства та медіа».
Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки	Одним із чотирьох пріоритетів регіонального розвитку на період до 2027 року є: підвищення якості та забезпечення доступності для населення послуг, що надаються органами державної влади та органами місцевого самоврядування, незалежно від місця проживання, зокрема на засадах цифровізації.

Стратегія цифрової трансформації соціальної сфери	Стратегією визначено напрями та завдання комплексної цифрової трансформації всіх компонентів системи соціального захисту населення на основі єдиних підходів, стандартів і технологій. Заплановано створення Єдиної інформаційної системи соціальної сфери шляхом взаємодії інформаційних ресурсів соціальної сфери та їх інтеграції з іншими державними інформаційними ресурсами.
Національна економічна стратегія на період до 2030 р.	У стратегії серед ключових орієнтирів в економічній політиці визначено – ефективна цифрова сервісна держава та компактні державні інститути. Окреслено стратегічний курс державної політики за напрямом «Цифрова економіка», визначено шляхи досягнення та завдання за стратегічною ціллю «Створення нових можливостей для реалізації людського капіталу, розвитку інноваційних, креативних та «цифрових» індустрій і бізнесу».

Перспективи цифровізації регіонів розкрито у Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, де одна із чотирьох оперативних цілей стратегії – 4 «Розвиток інфраструктури та цифрова трансформація регіонів». У стратегічному документі визначено завдання за напрямом «Цифрова трансформація регіонів»: 1) у сфері цифрових комунікацій; 2) у сфері цифрової інфраструктури, а також окреслені напрями розбудови цифрової інфраструктури регіонів щодо забезпечення безперешкодного доступу до високошвидкісного Інтернету всіх населених пунктів; підключення державних установ та соціальних закладів до широкосмугового Інтернету; забезпечення доступом до Інтернету та облаштування відкритих Wi-Fi зон для відвідувачів та персоналу у приміщеннях державних органів, соціальних закладів та комунальних установ, міжнародних транспортних переходів, аеропортів, автомобільних та залізничних вокзалів.

Напрями та завдання комплексної цифрової трансформації системи соціального захисту населення визначено у Стратегія цифрової трансформації соціальної сфери. Згідно стратегії заплановано створення: Єдиної інформаційної системи соціальної сфери, Єдиного соціального реєстру, реєстру інституцій соціального захисту – надавачів тих чи інших видів соціальної підтримки, мережі універсальних сервісних центрів соціальної сфери, на Єдиному державному вебпорталі електронних послуг «Портал Дія» Єдиного соціального веб-порталу для забезпечення дистанційного доступу громадян до всіх послуг; впровадження технології електронного інформування громадян з питань надання соціальної підтримки; запровадження в межах Єдиної інформаційної системи соціальної сфери єдиного електронного документа в соціальній сфері.

Фундаментальним документом, який визначає стратегічні напрями розвитку України є Національна економічна стратегія на період до 2030 року. У стратегії виділено напрям «Цифрова економіка», де прописані шляхи досягнення цілей та завдання, окремі з них, які мають безпосереднє відношення до стратегічного розвитку органів публічної влади представлено у таблиці 3.

Витяг із Національної економічної стратегії на період до 2030 рік щодо цифровізації сфери публічного управління

Національна економічна стратегія на період до 2030 рік Напрямок 18. Цифрова економіка
--

Візія наряду: цифрові технології - основа добробуту України; світ, де створюються наші нові можливості; сфера, що визначає суть трансформацій у країні для кращого життя, роботи, творчості, навчання.

Стратегічні цілі за напрямом:

акселерація економічної діяльності;

трансформація ресурсних секторів економіки у високопродуктивні, інтелектуальні та конкурентоспроможні;

трансформація сфер життя в ефективні, сучасні та комфортні;

створення нових можливостей для реалізації людського капіталу, розвитку інноваційних, креативних та цифрових індустрій і бізнесу.

Шляхи досягнення та завдання за стратегічною ціллю 4 «Створення нових можливостей для реалізації людського капіталу, розвитку інноваційних, креативних та «цифрових» індустрій і бізнесу» (виділено окремі пункти, які мають відношення до сфери публічного управління)

Шляхи досягнення	Завдання
2. Підвищення рівня професійних та спеціалізованих цифрових навичок	• включення до програми підвищення кваліфікації та підготовки державних службовців програм із розвитку цифрових навичок; • розроблення спеціалізованих онлайн-курсів за напрямками роботи державних службовців; • включення вимог законодавства з питань надання адміністративних послуг в електронній формі до кваліфікаційних вимог до державних службовців.
7. Підвищення якості державних електронних сервісів	• забезпечення ведення Національного реєстру електронних інформаційних ресурсів; • розроблення проекту закону щодо переведення всіх адміністративних послуг в он-лайн; • розширення функціоналу Єдиного державного веб-порталу електронних послуг «Портал Дія» на гіперлокальні та міжнародні сервіси; • гармонізація українських систем електронної ідентифікації (електронний підпис) з європейськими, взаємне визнання електронних підписів із країнами ЄС; • розроблення проекту закону щодо пришвидшення електронних перевірок та валідації даних для реєстрації та ліквідації бізнесу; • впровадження системи проведення моніторингу та оцінки якості адміністративних послуг, що надаються через різні канали; • автоматизація відповіді на типові звернення (можливість робити витяги, запити щодо об'єднаних даних тощо);

	• розроблення проекту закону щодо впровадження е-резидентства.
8. Покращення інструментів е-демократії	• розроблення проекту закону з питань забезпечення впровадження електронного голосування; • забезпечення підвищення рівня участі громадян у процесі державного управління шляхом популяризації інструментів е-демократії, формування навичок для їх використання; • здійснення заходів з підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування з питань використання в роботі інструментів е-демократії; • забезпечення підвищення рівня цифрової грамотності та подолання цифрової нерівності, посилення спроможності всіх громадян брати участь в е-демократії; • забезпечення подолання технічних та організаційних перешкод доступу та використання інструментів е-демократії.

За результатом аналізу вітчизняних стратегічних документів, з'ясовано, що питанню цифровізації сфери публічного управління приділена незначна увага. Актуальним стратегічним документом розвитку України на сьогодні є Національна економічна стратегія на період до 2030 року, де частково окреслено напрям державної політики щодо розвитку цифрової економіки з конкретними стратегічними цілями підвищення рівня професійних та спеціалізованих цифрових навичок, підвищення якості державних електронних сервісів, покращення інструментів е-демократії.

Окрім стратегічних документів, в Україні, урядом схвалено низку концепцій, які мають безпосереднє відношення до процесів цифровізації органів публічної влади.

Напрями цифрових трансформацій в органах публічної влади (в т.ч. у сфері людських ресурсів) в концепціях розвитку

Концепція, (дата схвалення)	Мета концепції та пріоритетні напрями її реалізації
Концепція розвитку системи електронних послуг в Україні,	Мета – визначення напрямів, механізму і строків формування ефективної системи електронних послуг в Україні. Напрями: оптимізація порядків надання адміністративних послуг; визначення та планування стадій розвитку системи електронних послуг; формування єдиної інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури, яка забезпечує надання електронних послуг; підвищення готовності фізичних та юридичних осіб до використання електронних послуг.
Концепція розвитку електронного урядування в Україні	Мета – визначення напрямів, механізмів і строків формування ефективної системи електронного урядування в Україні для задоволення інтересів та потреб фізичних та юридичних осіб, вдосконалення системи державного

	управління, підвищення конкурентоспроможності та стимулювання соціально-економічного розвитку країни. Напрями: модернізація публічних послуг та розвиток взаємодії влади, громадян і бізнесу за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій; модернізація державного управління за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій; управління розвитком електронного урядування.
Концепція розвитку електронної демократії	Мета – формування політичних, організаційних, технологічних та ідеологічних умов розвитку електронної демократії в Україні. Напрями: нормативно-правове забезпечення розвитку електронної демократії; ресурсне забезпечення впровадження та використання інструментів електронної демократії суб'єктами владних повноважень; підвищення готовності органів державної влади та органів місцевого самоврядування до використання можливостей електронної демократії; забезпечення доступності інструментів електронної демократії.
Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 рр.	Головною метою Концепції є реалізація прискореного сценарію цифрового розвитку, як найбільш релевантного для України з точки зору викликів, потреб та можливостей. Напрями цифрового розвитку: подолання цифрового розриву шляхом розвитку цифрових інфраструктур, розвиток цифрових компетенцій, впровадження концепції цифрових робочих місць, цифровізація реального сектору економіки, реалізація проектів цифрових трансформацій, громадська безпека, освіта, сфера охорони здоров'я, туризм, електронна демократія, екологія та охорона навколишнього середовища, життєдіяльність міст, безготівкові розрахунки, гармонізація з європейськими та світовими науковими ініціативами, державне управління.
Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні,	Мета – визначення пріоритетних напрямів і основних завдань розвитку технологій штучного інтелекту для задоволення прав та законних інтересів фізичних та юридичних осіб, побудови конкурентоспроможної національної економіки, вдосконалення системи публічного управління.
Концепція розвитку цифрових компетентностей,	Мета – визначення пріоритетних напрямів і основних завдань з питань розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей, підвищення рівня цифрової грамотності населення, зокрема працездатних осіб, громадян похилого віку, малозабезпечених сімей, осіб з інвалідністю, інших вразливих груп населення, в умовах розвитку цифрової економіки та цифрового суспільства.

Важливим документом, який визначив напрями та принципи розвитку цифровізації є Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки. Концепція визначає основну мету цифровізації, яка полягає у досягненні цифрової трансформації існуючих та створенні нових галузей економіки, а також трансформації сфер життєдіяльності у нові більш ефективні та сучасні. Серед основних напрямів цифрового розвитку концепції, які пов'язані з сферою публічного управління слід виділити наступні: розвиток цифрового державного управління, електронна демократія, впровадження концепції цифрових робочих місць, розвиток цифрових компетенцій.

У Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні до пріоритетних сфер в яких реалізуються завдання державної політики розвитку галузі штучного інтелекту віднесено публічне управління. Як зазначено у Концепції, для досягнення її мети у сфері публічного управління слід забезпечити виконання таких завдань:

- формування переліку адміністративних послуг, рішення за якими приймаються автоматично, за мінімальної участі державних службовців та/або співробітників державних та/або комунальних підприємств, установ, організацій;

- дослідження та застосування технологій штучного інтелекту у сфері охорони здоров'я, зокрема щодо протидії епідеміям та пандеміям, а також прогнозування та попередження потенційних епідемічних спалахів у майбутньому;

- запровадження діалогового інтерфейсу для електронних адміністративних послуг із застосуванням технологій штучного інтелекту;

- розвиток технологій штучного інтелекту для цифрової ідентифікації та верифікації осіб, у тому числі для надання державних послуг;

- застосування технологій штучного інтелекту для проведення аналізу, прогнозування та моделювання розвитку показників ефективності системи публічного управління, окремих галузей економіки під час планування, технічного регулювання та стандартизації;

- оптимізація процесів аналізу та оцінки міжнародних інформаційних, політичних, економічних та оборонних трендів для використання таких результатів під час прийняття управлінських рішень у зовнішній та внутрішній політиці України;

- застосування технологій штучного інтелекту з метою виявлення випадків неправомірного втручання у діяльність електронної системи державних публічних закупівель та інших державних електронних систем;

- застосування технологій штучного інтелекту для виявлення недобросовісної практики в діяльності посадових осіб та державних службовців за різними напрямками шляхом проведення аналізу текстів управлінських рішень та інших даних, які формуються в комп'ютеризованих системах/реєстрах під час провадження такої діяльності.

Знаковою подією для українського суспільства стало схвалення урядом у Концепції розвитку цифрових компетентностей. Основними завданнями Концепції є:

- формування та розвиток цифрових навичок та цифрових компетентностей в суспільстві, що сприятимуть розвитку цифрової економіки та суспільства, а також розвитку електронної демократії і людського капіталу;
- забезпечення правового регулювання з питань формування державної політики у сфері розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей громадян;
- розроблення комплексних змін до законодавства, що забезпечить визначення цифрової освіти, цифрових навичок та цифрових компетентностей у сферах суспільного життя;
- визначення системи та опису складових цифрової компетентності (рамки цифрової компетентності), а також вимог до рівня володіння цифровими навичками та цифровими компетентностями різних категорій працівників, зокрема в професійних стандартах;
- забезпечення координації дій на рівні органів виконавчої влади з питань розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей;
- створення індикаторів для моніторингу стану розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей;
- підвищення рівня обізнаності громадян щодо небезпек в Інтернеті.

Прийняття даної концепції окреслило стратегічний курс України щодо процесів опанування громадянами знань, умінь, навичок у сфері цифрових технологій. Реалізація даної Концепції матиме позитивний вплив на процеси цифровізації в Україні та є основою для розробки механізмів розвитку людського потенціалу цифрового суспільства, цифрової економіки та її окремих сфер.

Ключова роль у формуванні державної політики цифрових трансформацій та розвитку цифрових компетенцій належить Міністерству цифрової трансформації України. Для координації роботи процесів цифровізації у міністерствах, центральних органах виконавчої влади, обласних та міських державних адміністраціях введено посаду заступника керівника відповідного органу з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації (CDTO).

У 2021 році Мінцифра оприлюднено опис Рамки цифрової компетентності для громадян України, де за основу взято європейську концептуально-еталонну модель цифрових компетентностей DigComp 2.1. У 2022 році, з метою наближення України до Єдиного цифрового ринку ЄС та прискорення цифрових трансформацій Україна долучилася до Програми «Цифрова Європа».

За реалізацію державної політики в сфері цифрових трансформацій відповідає КМУ та інші ОВВ в межах своїх повноважень.

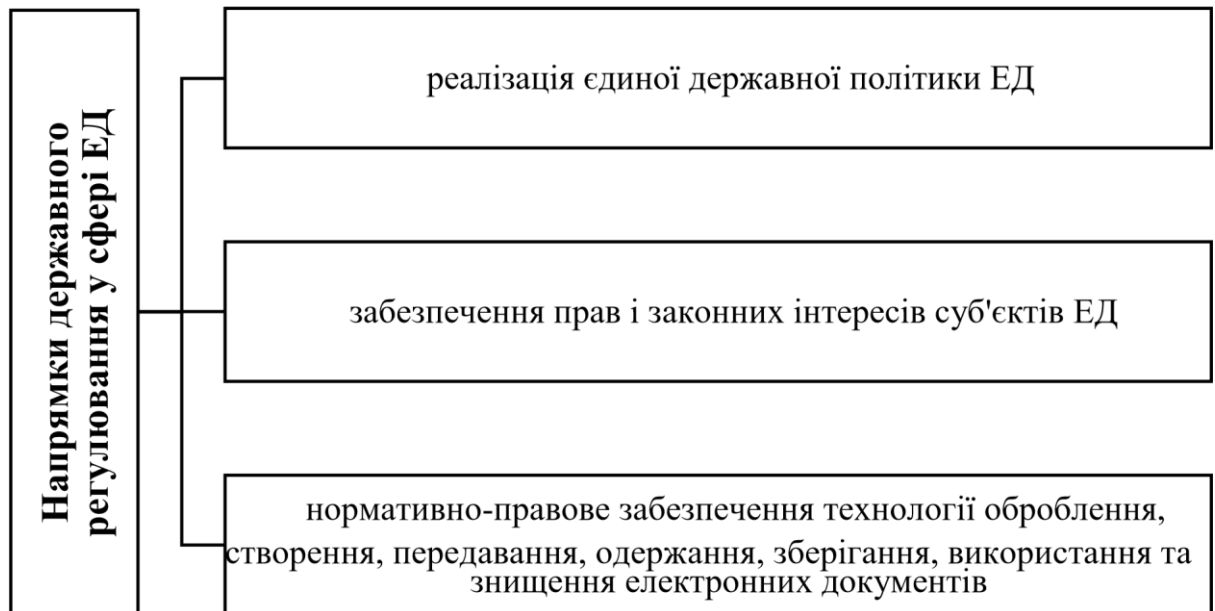

Рис. Державне регулювання у сфері електронного документообігу

ЗУ «Про Концепцію Національної програми інформатизації» було ухвалено 4 лютого 1998 року. Згідно з першим розділом Концепції: «Інформатизація – це сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, що спрямовані на створення умов для задоволення інформаційних потреб, реалізації прав громадян і суспільства на основі створення, розвитку, використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, побудованих на основі застосування сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки». Комп'ютерна техніка та комунікаційне обладнання, мережі зв'язку, БД і банки даних та знань, ІКТ, системи інформаційних та аналітичних центрів, технології інформатизації виробничих фондів, системи науково-дослідних інститутів і підготовка відмінних фахівців є важливими частинами та головним двигуном національної інформаційної інфраструктури та економічного зростання. На основі аналізу міжнародного досвіду та законодавств країн ЄС, визначено, що діджиталізація спрямована на захист національних інтересів, покращує управління економікою, дає поштовх до розвитку новітніх наукових та високотехнологічних виробництв, підвищує продуктивність праці, покращує соціально-економічні відносини, збагачує духовне життя, сприяє підвищенню рівня демократії в країні та розвитку громадянського суспільства. Українська цифрова інфраструктура, побудована з урахуванням міжнародних досягнень та закордонних пріоритетів розвитку, сприяє рівноправній імплементації України у світову спільноту.

Розвиток та удосконалення сучасних економічних процесів призводить до зміни принципів конкурентних відносин, що засновані на використанні новітніх технологій, створенні матеріалів та інформації, аналізі великих масивів даних і розробці нових систем управління. Від початку процесів цифрових трансформацій конкурентоспроможність вийшла за рамки традиційного поняття конкуренції на існуючих ринках. Вона стала розглядатись як можливість створити нові ринки для все більшої кількості товарів, послуг, технологій та

систем управління. На базі нових можливостей цифрових платформ вона змінює уявлення й розуміння і про вектори розвитку вітчизняної цифровізації.

Впродовж процесу імплементації цифрових технологій до системи державного управління та закріплення їх в основних законодавчих актах країни, окрім напрямків та векторів розвитку, Україна стикається з низкою проблем у ефективному впровадженні діджиталізації на всіх рівнях управління. Таким чином, можна сказати, що головними перешкодами, що необхідно додатково дослідити і знизити ризики пов'язані з впровадженням цифрових трансформацій, є:

- збільшення випадків кіберзлочинності, через зростання кількості інформаційних систем, які потребують вводу та збереження персональних даних;
- недостатня забезпеченість захисту систем для обміну ідентифікаторами фізичних та юридичних осіб, що обробляються в інформаційно-комунікаційних системах ОДВ та в частці приватного бізнесу, а також відсутність уніфікованості та єдиної бази ідентифікаторів, відсутність підтвердження двохфакторної ідентифікації;
- використання у роботі технологічно несумісних механізмів, алгоритмів і протоколів електронної ідентифікації та розпізнавання в системах реєстрації та контролю доступу в інформаційних системах .

Національна нормативно-правова база системи цифрової трансформації адміністративних послуг будується та забезпечується як фундаментальне правове підґрунтя, що адаптовано та відкореговано згідно умов сучасної ситуації та існуючих міжнародних законодавчих напрацювань. Актуальним напрямком розвитку законодавства в цій сфері є стандартизація та деталізація електронних адміністративних послуг, що можна отримати завдяки проєкту Дія.

Досліджуючи нормативно-правовий механізм цифровізації сфери публічного управління та розвитку цифрових компетентностей публічних службовців слід відзначити наступне: 1) в Україні наявне законодавство для побудови цифрового суспільства та цифрової економік в країні, цифрового формату діяльності органів публічної влади з бізнесом та громадянами; 2) у вітчизняних стратегічних документах розвитку питанню цифровізації сфери публічного управління приділена мізерна увага, окрім Національної економічної стратегії на період до 2030 рік, де частково окреслено напрями та завдання щодо підвищення рівня професійних та спеціалізованих цифрових навичок, підвищення якості державних е-сервісів, покращення інструментів е-демократії; 3) починаючи з 2016 року урядом схвалено низку концепцій, в яких частково відображені питання цифровізації сфери публічного управління та розвитку цифрових компетентностей. Незважаючи на прийняті за останні роки різноманітні нормативні, стратегічні та концептуальні документи, які спрямовані на розвиток цифрового суспільства та економіки, цей напрям залишається позбавлений цілісної системи документів стратегічного характеру. На сьогодні, наміром є розробка Національної стратегії цифровізації та Концепції цифрового розвитку органів публічної влади. На законодавчому рівні потребує врегулювання питання цифрових відносин за межами України і першочерговим завданням є гармонізація вітчизняного законодавства з правовими нормами Європейського Союзу.

3. Міністерство цифрової трансформації України як орган формування та реалізації державної політики у сфері діджиталізації суспільно-політичних процесів

Міністерство цифрової трансформації України (Мінцифри) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.

Мінцифри є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики: у сферах цифровізації, цифрового розвитку, цифрової економіки, цифрових інновацій, електронного урядування та електронної демократії, розвитку інформаційного суспільства, інформатизації; у сфері розвитку цифрових навичок та цифрових прав громадян; у сферах відкритих даних, розвитку національних електронних інформаційних ресурсів та інтероперабельності, розвитку інфраструктури широкосмугового доступу до Інтернету та телекомунікацій, електронної комерції та бізнесу; у сфері надання електронних та адміністративних послуг; у сферах електронних довірчих послуг та електронної ідентифікації; у сфері розвитку ІТ-індустрії.

Мінцифри забезпечує виконання функцій центрального засвідчувального органу.

Мінцифри у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства.

Основними завданнями Мінцифри є формування та реалізація державної політики:

у сферах цифровізації, цифрового розвитку, цифрової економіки, цифрових інновацій, електронного урядування та електронної демократії, розвитку інформаційного суспільства; у сфері розвитку цифрових навичок та цифрових прав громадян; у сферах відкритих даних, розвитку національних електронних інформаційних ресурсів та інтероперабельності, розвитку інфраструктури широкосмугового доступу до Інтернету та телекомунікацій, електронної

комерції та бізнесу; у сфері надання електронних та адміністративних послуг; у сферах електронних довірчих послуг та електронної ідентифікації; у сфері розвитку ІТ-індустрії. **Мінцифри відповідно до покладених на нього завдань:**

1) узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до його компетенції, розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України та в установленому порядку вносить їх Кабінетові Міністрів України;

2) розробляє проекти законів та інших нормативно-правових актів з питань, що належать до його компетенції;

3) здійснює заходи щодо створення та забезпечення функціонування:

системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів; системи електронної взаємодії органів виконавчої влади; інтегрованої системи електронної ідентифікації; єдиного веб-порталу електронного урядування; єдиного державного веб-порталу відкритих даних; національного

реєстру електронних інформаційних ресурсів; єдиного державного веб-порталу електронних послуг;

4) розробляє нормативно-технічну документацію щодо цифрових трансформацій;

5) виконує функції генерального державного замовника Національної програми інформатизації та інших державних програм цифровізації, зокрема:

здійснює моніторинг у сфері інформатизації; погоджує та координує галузеві, регіональні програми та проекти інформатизації, програми та проекти інформатизації органів місцевого самоврядування і вносить подання Кабінетові Міністрів України щодо зупинення виконання таких програм та проектів; забезпечує:

- методологічну, нормативно-правову, інформаційну та організаційну підтримку процесів формування і виконання Національної програми інформатизації;

- проведення експертизи Національної програми інформатизації та окремих її завдань (проектів);

6) проводить цифрову експертизу та готує відповідні висновки до проектів відповідних актів Кабінету Міністрів України, міністерств та інших органів виконавчої влади;

7) проводить погодження в порядку, встановленому законодавством, призначення керівника з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій або цифровізації органу виконавчої влади (CDTO);

8) розробляє пропозиції щодо визначення основних напрямів розвитку системи надання електронних та адміністративних послуг, здійснює заходи з її реформування;

9) формує та веде Реєстр адміністративних послуг;

10) координує діяльність органів, що утворили центри надання адміністративних послуг, з питань підвищення рівня якості надання електронних та адміністративних послуг, розвитку електронної інформаційної взаємодії таких центрів із суб'єктами надання адміністративних послуг, розширення функцій центрів та переліку послуг, які надаються через них;

11) здійснює моніторинг якості надання електронних та адміністративних послуг, широкосмугового доступу до Інтернету, відкритих даних;

12) координує діяльність міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих держадміністрацій, а також державних підприємств, установ, організацій та державних господарських об'єднань, навчальних закладів з питань, що належать до компетенції Мінцифри, надає їм необхідну методичну допомогу; 13) розробляє пропозиції щодо:

- визначення цілей і завдань державної інформаційної політики, інтелектуальної власності та шляхів її реалізації; встановлення стандартів, норм, правил, порядків, класифікаторів у сферах,

- що належить до його компетенції; визначення порядку функціонування офіційних веб-сайтів органів виконавчої влади, державних інформаційно-аналітичних систем, державних інформаційних ресурсів, електронних реєстрів та баз даних; прийняття або внесення змін до нормативно-правових актів з питань захисту

персональних даних, охорони інтелектуальної власності; 14) бере участь у:

формуванні державної політики у сферах криптографічного та технічного захисту інформації, кіберзахисту, телекомунікацій, користування радіочастотним ресурсом України, поштового зв'язку спеціального призначення, урядового фельд'єгерського зв'язку, захисту державних інформаційних ресурсів та інформації, вимога щодо захисту якої встановлена законом, в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-

телекомунікаційних системах і на об'єктах інформаційної діяльності, а також у сферах використання державних інформаційних ресурсів в частині захисту інформації, протидії технічним розвідкам, функціонування, безпеки та розвитку державної системи урядового зв'язку, Національної системи конфіденційного зв'язку; впровадженні концепції смарт-сіті органами місцевого самоврядування; забезпеченні розвитку віртуальних активів, блокчейну та токенизації,

штучного інтелекту; розробленні норм, стандартів у сферах електронних довірчих послуг та електронної ідентифікації;

розробленні критеріїв і порядку проведення оцінки стану захищеності державних інформаційних ресурсів в інформаційно-телекомунікаційних системах; організації та проведенні оцінки стану захищеності державних інформаційних ресурсів, наданні відповідних рекомендацій; формуванні і реалізації державної тарифної політики та політики публічних закупівель у сферах телекомунікацій, користування радіочастотним ресурсом

України; розробленні пропозицій щодо державної політики з питань державного регулювання у сферах телекомунікацій, користування радіочастотним ресурсом, надання послуг поштового зв'язку; розробленні та впровадженні вимог:

- до форматів даних електронного документообігу в державних органах;
- щодо функціонування електронного документообігу;
- до оформлення документів, організації документообігу, зокрема електронного документообігу; розробленні та організації виконання державних програм з питань захисту інформації та кіберзахисту; здійсненні заходів щодо забезпечення функціонування Національної

системи конфіденційного зв'язку та Національної телекомунікаційної мережі;

15) сприяє залученню інвестицій, впровадженню новітніх технологій та використанню управлінського досвіду з питань, що належать до компетенції Мінцифри;

16) сприяє впровадженню у державних органах та органах місцевого самоврядування технологій цифрових трансформацій;

17) організовує та координує діяльність органів виконавчої влади, пов'язану із співпрацею з програмою ЄС "Єдиний цифровий ринок" (Digital Single Market), інших міжнародних програм цифрового співробітництва;

18) здійснює моніторинг даних про вчинення та/або спроби вчинення несанкціонованих дій щодо державних інформаційних ресурсів в інформаційно-телекомунікаційних системах, а також про їх наслідки, інформує

правоохоронні органи для вжиття заходів із запобігання та припинення злочинів у зазначеній сфері;

19) координує адміністрування, функціонування та використання адресного простору українського сегмента Інтернету;

20) здійснює визначені законом повноваження у сферах електронних довірчих послуг та електронної ідентифікації:

надає адміністративну послугу шляхом внесення юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, які мають намір надавати електронні довірчі послуги, до Довірчого списку; погоджує розроблені надавачами електронних довірчих послуг порядки синхронізації часу із Всесвітнім координованим часом (UTC); погоджує плани припинення діяльності кваліфікованих надавачів

електронних довірчих послуг; приймає та зберігає документовану інформацію, сформовані сертифікати (у тому числі посилені, кваліфіковані) відкритих ключів, реєстри чинних, блокованих та скасованих сертифікатів відкритих ключів у разі припинення діяльності кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг;

розглядає пропозиції (зауваження) суб'єктів відносин у сфері електронних довірчих послуг щодо удосконалення державного регулювання сфери електронних довірчих послуг; надає суб'єктам відносин у сфері електронних довірчих послуг консультації

з питань, пов'язаних з наданням електронних довірчих послуг; інформує відповідно до Закону України “Про електронні довірчі послуги” про обставини, які перешкоджають діяльності центрального засвідчувального органу; проводить оцінку стану розвитку сфери електронних довірчих послуг за результатами проведення аналізу інформації про діяльність постачальників електронних довірчих послуг та засвідчувального центру; забезпечує взаємне визнання українських та іноземних сертифікатів відкритих ключів та електронних підписів, що використовуються під час надання юридично значущих електронних послуг; здійснює інші повноваження у сферах електронних довірчих послуг та електронної ідентифікації, визначені законом;

21) затверджує:

методику визначення належності бюджетних програм до сфери інформатизації; методику формування індикаторів розвитку інформаційного суспільства; порядок обробки інформації в інтегрованій системі електронної ідентифікації, інтеграції інформаційно-телекомунікаційних систем до цієї системи, регламент роботи інтегрованої системи електронної ідентифікації та примірний договір про приєднання до цієї системи; примірний договір про інформаційну взаємодію та примірну угоду про підключення до системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів; формати електронних повідомлень та обміну даними системи електронної

взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів; вимоги до засобів електронної ідентифікації, рівнів довіри до засобів електронної ідентифікації для їх використання у сфері електронного урядування;

22) організовує навчання державних службовців з питань, що належать до компетенції Мінцифри;

23) організовує навчання та готує пропозиції щодо вдосконалення системи розвитку цифрових навичок громадян, підготовки та перепідготовки фахівців з питань, що належать до компетенції Мінцифри;

24) здійснює розгляд звернень громадян з питань, пов'язаних з діяльністю Мінцифри, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери його управління, а також стосовно актів, які видаються Мінцифри;

25) здійснює управління об'єктами державної власності, що належать до сфери управління Мінцифри;

26) здійснює міжнародне співробітництво, забезпечує виконання зобов'язань, взятих за міжнародними договорами України, з питань, що належать до компетенції Мінцифри;

27) здійснює інші повноваження, визначені законом.

Мінцифри з метою організації своєї діяльності:

1) забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, здійснення заходів щодо запобігання корупції і контроль за їх реалізацією в апараті Мінцифри, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери його управління;

2) здійснює добір кадрів в апарат Мінцифри та на керівні посади підприємств, установ та організацій, що належать до сфери його управління, організовує роботу з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та працівників апарату Мінцифри;

3) організовує планово-фінансову роботу в апараті Мінцифри, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери його управління, здійснює контроль за використанням фінансових і матеріальних ресурсів, забезпечує організацію та вдосконалення бухгалтерського обліку;

4) забезпечує ефективне і цільове використання бюджетних коштів;

5) забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, реалізацію державної політики стосовно державної таємниці, здійснення контролю за її збереженням в апараті Мінцифри, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери його управління, захист інформації з обмеженим доступом, а також технічний захист інформації, здійснення контролю за її збереженням;

6) забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, виконання завдань з мобілізаційної підготовки та мобілізаційної готовності Мінцифри, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери його управління;

7) забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, залучення громадян до участі в управлінні державними справами, ефективну взаємодію з інститутами громадянського суспільства, здійснення громадського контролю за діяльністю Мінцифри, врахування громадської думки під час формування та реалізації державної політики з питань, що належать до компетенції Мінцифри;

8) координує діяльність з функціонування системи управління щодо формування, ведення та використання державної системи урядового зв'язку, Національної системи конфіденційного зв'язку та Національної телекомунікаційної мережі;

9) організовує ведення діловодства та архіву відповідно до встановлених правил.

Мінцифри для виконання покладених на нього завдань має право:

1) залучати в установленому порядку спеціалістів центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій (за погодженням з їх керівниками), вчених, представників інститутів громадянського суспільства (за згодою) до розгляду питань, що належать до його компетенції;

2) отримувати безоплатно від міністерств, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування необхідні для виконання покладених на нього завдань інформацію, документи і матеріали, зокрема від органів статистики – статистичні дані, у тому числі стосовно результатів діяльності оборонно-промислового комплексу;

3) скликати наради, утворювати комісії та робочі групи, проводити наукові конференції, семінари та інші публічні заходи з питань, що належать до його компетенції;

4) користуватися відповідними інформаційними базами даних державних органів, державною системою урядового зв'язку та іншими технічними засобами у порядку, встановленому законодавством;

5) здійснювати нагляд і контроль за формуванням та виконанням Національної програми інформатизації.

Мінцифри у процесі виконання покладених на нього завдань **взаємодіє в установленому порядку** з іншими державними органами, допоміжними органами і службами, утвореними Президентом України, тимчасовими консультативними, дорадчими та іншими допоміжними органами, утвореними Кабінетом Міністрів України, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, громадськими спілками, профспілками та організаціями роботодавців, відповідними органами іноземних держав і міжнародних організацій, а також з підприємствами, установами та організаціями.

Мінцифри в межах повноважень, передбачених законом, на основі і на виконання Конституції та законів України, постанов Верховної Ради України та актів Президента України, прийнятих відповідно до Конституції та законів України, актів Кабінету Міністрів України **видає накази, організовує та контролює їх виконання.**

Накази Мінцифри, які відповідно до закону є регуляторними актами, розробляються, розглядаються, приймаються та оприлюднюються з урахуванням вимог Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності”.

Нормативно-правові акти Мінцифри підлягають державній реєстрації в установленому законодавством порядку.

Накази Мінцифри, видані в межах повноважень, передбачених законом, є обов'язковими для виконання центральними органами виконавчої влади, їх територіальними органами, місцевими органами виконавчої влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності та громадянами.

Мінцифри очолює Міністр, який призначається на посаду за поданням Прем'єр-міністра України і звільняється з посади Верховною Радою України.

Міністр має першого заступника, заступників Міністра, які призначаються на посаду та звільняються з посади Кабінетом Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра України відповідно до пропозицій Міністра.

Міністр:

- 1) очолює Мінцифри, здійснює керівництво його діяльністю;
- 2) спрямовує і координує діяльність визначених Кабінетом Міністрів України центральних органів виконавчої влади, зокрема:

забезпечує формування державної політики у відповідних сферах та контролює її реалізацію центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Міністром; погоджує та подає Кабінетові Міністрів України розроблені центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Міністром, проекти законів, актів Президента України та Кабінету Міністрів України;

визначає пріоритетні напрями роботи центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Міністром, та шляхи виконання покладених на них завдань, затверджує плани роботи таких центральних органів виконавчої влади; погоджує структуру апарату центральних органів виконавчої влади,

діяльність яких спрямовується і координується Міністром; видає обов'язкові для виконання центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Міністром, накази та доручення з питань, що належать до компетенції таких органів; погоджує призначення на посаду і звільнення з посади керівників і заступників керівників самостійних структурних підрозділів апарату центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Міністром; погоджує призначення на посаду та звільнення з посади керівників і заступників керівників територіальних органів центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Міністром; доручає керівникам центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Міністром, скасувати акти його територіальних

органів повністю чи в окремій частині, а в разі

відмови – скасовує акти територіальних органів центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Міністром, повністю чи в окремій частині; порушує перед Кабінетом Міністрів України питання щодо скасування актів центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Міністром, повністю чи в окремій частині; порушує перед Кабінетом Міністрів України питання щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності керівників центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Міністром, та їх заступників; ініціює питання щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності керівників структурних підрозділів апарату центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Міністром, їх територіальних органів та їх заступників, а також керівників підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління такого органу; ініціює питання щодо проведення службового розслідування стосовно керівників центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Міністром, їх заступників, інших державних службовців і

працівників апарату та їх територіальних органів, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління таких органів; приймає рішення щодо проведення перевірки діяльності центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується

Міністром, та їх територіальних органів; заслуховує звіти про виконання покладених на центральні органи виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Міністром, завдань та планів їх роботи;

визначає структурні підрозділи апарату Мінцифри, що відповідають за взаємодію з центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Міністром; визначає посадових осіб Мінцифри, які включаються до складу колегій центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Міністром; визначає порядок обміну інформацією між Мінцифри та центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується

Міністром, періодичність її подання; вирішує інші питання, пов'язані із спрямуванням і координацією діяльності центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Міністром;

3) визначає пріоритетні напрями роботи Мінцифри та шляхи виконання покладених на нього завдань, затверджує плани роботи Мінцифри, звіти про їх виконання;

4) організовує та контролює у межах своїх повноважень виконання Мінцифри Конституції та законів України, актів Президента України та Кабінету Міністрів України;

5) подає Кабінетові Міністрів України проекти законів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, розробником яких є Мінцифри;

6) представляє в установленому порядку проекти законів України, розробниками яких є Мінцифри та центральні органи виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Міністром, і доповідає з інших питань, що належать до компетенції Мінцифри, під час їх розгляду на пленарних засіданнях Верховної Ради України;

7) проводить переговори і підписує міжнародні договори України в межах наданих йому повноважень;

8) затверджує положення про самостійні структурні підрозділи апарату Мінцифри, визначає персональний склад патронатної служби Міністра;

9) порушує в установленому порядку питання щодо присвоєння рангу державного службовця державному секретарю Мінцифри;

10) вносить подання щодо представлення в установленому порядку працівників підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Мінцифри, до відзначення державними нагородами;

11) порушує в установленому порядку питання щодо заохочення та притягнення до дисциплінарної відповідальності першого заступника та заступників Міністра, державного секретаря Мінцифри;

12) визначає обов'язки першого заступника, заступників Міністра, розподіл повноважень Міністра між першим заступником та заступниками Міністра, які вони здійснюють у разі його відсутності;

13) дає обов'язкові для виконання державними службовцями та працівниками апарату Мінцифри доручення;

14) приймає рішення щодо розподілу бюджетних коштів, головним розпорядником яких є Мінцифри;

15) організовує внутрішній контроль і внутрішній аудит та забезпечує їх здійснення в Мінцифри та бюджетних установах, що належать до сфери його управління;

16) представляє Мінцифри у публічно-правових відносинах з іншими органами, підприємствами, установами та організаціями в Україні та за її межами;

17) скликає та проводить наради з питань, що належать до його компетенції;

18) підписує накази Мінцифри;

19) здійснює інші повноваження, визначені законом.

Повноваження керівника державної служби у Мінцифри здійснює **державний секретар Мінцифри**.

Державний секретар Мінцифри є вищою посадовою особою з числа державних службовців Мінцифри. Державний секретар підзвітний і підконтрольний Міністру.

Державний секретар Мінцифри призначається на посаду Кабінетом Міністрів України за поданням Комісії з питань вищого корпусу державної служби строком на п'ять років з правом повторного призначення.

Державний секретар Мінцифри відповідно до покладених на нього завдань:

1) організовує роботу апарату Мінцифри;

2) забезпечує підготовку пропозицій щодо виконання завдань Мінцифри та подає їх Міністру;

3) організовує та контролює виконання апаратом Мінцифри Конституції та законів України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, наказів Мінцифри та доручень Міністра, його першого заступника та заступників, звітує про їх виконання;

4) готує та подає Міністру для затвердження плани роботи Мінцифри, звітує про їх виконання;

5) забезпечує реалізацію державної політики стосовно державної таємниці, контроль за її збереженням в апараті Мінцифри;

6) запитує та одержує у межах своїх повноважень в установленому порядку від державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій в Україні та за її межами безоплатно інформацію, документи і матеріали, а від органів державної статистики – статистичну інформацію, необхідну для виконання покладених на Мінцифри завдань;

7) призначає на посаду та звільняє з посади в порядку, передбаченому законодавством про державну службу, державних службовців апарату Мінцифри, присвоює їм ранги державних службовців, приймає рішення щодо їх заохочення та притягнення до дисциплінарної відповідальності;

8) приймає на роботу та звільняє з роботи в порядку, передбаченому законодавством про працю, працівників апарату Мінцифри, приймає рішення щодо їх заохочення, притягнення до дисциплінарної відповідальності;

9) погоджує у передбачених законом випадках призначення на посаду та звільнення з посади керівників відповідних структурних підрозділів обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій;

10) призначає на посаду та звільняє з посади працівників патронатної служби Міністра за його поданням, а також у зв'язку із звільненням Міністра;

11) призначає на посаду та звільняє з посади керівників підприємств, установ, організацій, що належать до сфери управління Мінцифри;

12) притягує до дисциплінарної відповідальності керівників державних підприємств, установ, організацій, що належать до сфери управління Мінцифри;

13) забезпечує в установленому порядку організацію підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та інших працівників Мінцифри;

14) представляє Мінцифри як юридичну особу в цивільно-правових відносинах;

15) дає у межах повноважень, передбачених законом, обов'язкові для виконання державними службовцями та іншими працівниками Мінцифри доручення;

16) видає з питань, що належать до його компетенції, накази організаційно-розпорядчого характеру та контролює їх виконання;

17) вносить подання щодо представлення в установленому порядку державних службовців та інших працівників апарату Мінцифри до відзначення державними нагородами України.

13. На час відсутності державного секретаря Мінцифри чи неможливості здійснення ним своїх повноважень з інших причин його обов'язки виконує один із керівників самостійних структурних підрозділів апарату Мінцифри відповідно до наказу державного секретаря Мінцифри.

14. Для погодженого вирішення питань, що належать до компетенції Мінцифри, обговорення найважливіших напрямів його діяльності у Мінцифри може утворюватися колегія.

Рішення колегії можуть бути реалізовані шляхом видання відповідного наказу Мінцифри.

Для розгляду наукових рекомендацій та проведення фахових консультацій з основних питань діяльності у Мінцифри можуть утворюватись інші постійні або тимчасові консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи.

Рішення про утворення чи ліквідацію колегії, інших постійних або тимчасових консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів приймається Міністром.

Кількісний та персональний склад колегії, інших постійних або тимчасових консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів, положення про них затверджуються Міністром.

Гранична чисельність державних службовців та працівників апарату Мінцифри затверджується Кабінетом Міністрів України.

Структура апарату Мінцифри затверджується Міністром.

Штатний розпис апарату, кошторис Мінцифри затверджуються державним секретарем Мінцифри за погодженням з Мінфіном.

Мінцифри є юридичною особою публічного права, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, власні бланки, рахунки в органах Казначейства.